

VECĀKĀ UZRUNA AUSTRUMA 135. GADASVĒTKOS LU MAZAJĀ AULĀ

Pēteris Špeļs, akadēmiskās vienības *Austrums* vecākais

Cienījamie viesi, dārgie draugi!

Ir pagājuši nu jau 135 gadi, kopš Maskavā latviešu studenti sapulcējās, lai nosvinētu Maskavas latviešu studentu lasāmo vakaru atklāšanu, kas vēlāk pārauga akadēmiskajā vienībā *Austrums*. Vai 135 gadi ir ievērojams laika posms akadēmiskai organizācijai? Jā! Tās ir vairāk nekā piecas paaudzes, kas šo gadu laikā ir smēlušās akadēmiskas zināšanas, auguši sev un Latvijai, pārvarējuši smagas konfrontācijas un aizliegumu gadus. Šajos gados *Austruma* biedri ir devuši būtisku ieguldījumu Latvijas valsts veidošanā un izaugsmē, darbojoties savā profesionālajā druvā un kalpojot sabiedrībai kā valstsvīri.

Liela daļa austrumiešu ir devuši ieguldījumu, saglabājot savus ideālus, savu morālo stāju, savu ticību Latvijai un ticību demokrātijai skarajos laikos, kas valdījuši Latvijā, kā arī tuvinot Latvijas brīvības stundu, darbojoties trimdas organizācijās pēc Otrā pasaules kara.

Neizraut saknes, saglabāt savu identitāti, savus mērķus un varbūt arī sapņus ne tikai brīves apstākļos, bet arī apstākļos, kad pat lieki izteikts vārds varēja novest pie neparedzamām sekām, – tā bija ne tikai vienkārši drosme vai spīts, bet nereti arī varonība. Tas bija mūsu visu gara spēks. Tā bija ticība. Ticība, ka valsts augšāmcelsies, ticība Latvijai kā neatkarīgai demokrātiskai valstij, kam šūpuli kāruši un izloloto brīvvalsts ideju dzīvē stiprinājuši arī *Austruma* biedri Jānis Čakste un Gustavs Zemgals.

Un man ir liels prieks, ka austrumieši ir ne tikai lepmi par savu priekšteču paveikto, bet joprojām arī gatavi dot un dod būtisku ieguldījumu un veic nesavtīgu darbu mūsu valsts un mūsu tautas labā.

Mēs lepojamies ar austrumiešiem, kuri pieņēma lēmumu atgriezties no dzīves Austrālījā uz dzīvi Latvijā jau pirms valstiskās

neatkarības atgūšanas un aktīvi līdzdarbojās atjaunotās Latvijas pamatu likšanā.

Mēs lepojamies ar austrumiešiem, kuri sekmīgi darbojas Latvijas zinātnes druvā.

Mēs lepojamies ar austrumiešiem ārstiem, kuri piedalās Latvijas medicīnas vēstures veidošanā.

Mēs lepojamies ar mūsu draugiem, kas uzdrīkstas nolikt malā savas vieglās dienas un iesaistās demokrātijas procesā, ko sauc par vēlēšanām, dodot šim procesam savu intelektuālo pienesumu.

Mēs lepojamies ar tiem daudzajiem austrumiešiem, kuri pašreizējos ģeopolitiskajos apstākļos ir apliecinājuši savu valstisko pārliecību, papildinot Zemessardzes rindas.

Un lepojamies ar visiem jums, draugi, kas diendienā, veicot savus pienākumus, stiprina un bagātina mūsu valsti, kā arī dod pienesumu *Austruma* pastāvēšanai un zelšanai.

2018. gads ir īpašs gads. Ne tikai *Austrumam* ir liela diena, bet arī mūsu valstij Latvijai. Latvija svin simtgadi. Un šie notikumi, draugi, viens otru papildina. Tie savijas kopā mūsu dzīvēs, mūsu likteņos.

Cik gadus no šiem 100 valsts pastāvēšanas gadiem mēs esam spējuši dzīvot brīvā valstī? Brīvā no tiešām kara briesmām, brīvā no svešu okupāciju varas? Ieskaitot pirmo neatkarības posmu, – tieši tikpat daudz, cik ir nācies pavadīt nebrīvē. Reti kurai tautai ir tik smagi panākta brīvība, tik liels tās zaudēšanas rūgtums un tik neapvaldāma tieksme pie tās atgriezties. Vai mūsdienās mēs spējam droši un vieglprātīgi skatīties nākotnē, neuztraukties par savu rītdienu? Būt pārliecinātiem par savu drošību, par to, ka spēsim stāties pretī jebkuriem sarežģījumiem, ko mums piespēlēs starptautiskais politiskais stāvoklis, pasaules lielvaras vai nepateicīgs kaumiņš? Nē! Saspringums nekur nav zudis, varbūt pat palielinājies.

Vairs nežvadz naidīgas varas tanku kāpurķēdes Latvijas ielās, un melnās bertas jau sen sagrieztas metāllūžņos. Bet parādījušies jauni izaicinājumi. Mūsu laikmeta drudžainā informācijas aprīte, viltus ziņu klāsts, atklātā ievilkšana māņos, neticības un naida sēšana vienam otrā atstāj ne mazāk postošas sekas. Un stāvēt pretī šiem izaicinājumiem mēs varēsim tikai tad, ja valstī būs pietiekošs skaits akadēmiski izglītotu, garā spēcīgu cilvēku, kurus palīdz veidot akadēmiskās mūža organizācijas Latvijā. Tāpēc ar drošu sirdi un skaļiem vārdiem varu šeit, jūsu priekšā, apliecināt, ka, par spīti ievērojamajam laika sprīdim, kurš ir pagājis kopš organizācijas dibināšanas, mūsu, austrumiešu, vadmotīvi nav novecojuši vai kļuvuši mazāk aktuāli. Tā ir demokrātija, tas ir akadēmiskums, tā ir vienotība un drauga plecs. Kāds varbūt var pārnest pārlietu pieķeršanos organizācijas pagātnei, taču neliela arhaismu, vēstures piegarša mūsu organizācijai tikai

pastiprina mūsu vērtību noturību, ko spējam nest nu jau 135 gadus. Mūsu akadēmisko mūža organizāciju saimes tradīcijas, varbūt pat mazs noslēpumainības plīvurs ir tas, kas mums piešķir šo papildu šarmu un piederības sajūtu. Un, lai gan *Austruma* tradīcijas vienmēr ir mazliet atšķirušās, esmu pilnīgi drošs, ka akadēmisko mūža organizāciju saimē mēs saprotam cits citu no pusvārda.

Draugi, mums priekšā stāv liels darbs un smagi izaicinājumi. Jo uzturēt un tautās nest organizāciju ar 135 gadu vēsturi, kas balstās uz vairāk nekā gadsimtu ilgām tradīcijām, vienmēr ir bijis un būs grūts un godpilns uzdevums. Irdināt zemi, bet neizraut saknes. Locīties pārmaiņu vējā, bet vienmēr ar staltu mugurkaulu. Draugi, mums augt un zelt Latvijai! Ar savu tautu par savu tautu.

2018. gada 27. oktobrī